

بررسی شاخص‌های روان‌شناختی محیط در طراحی خوابگاه‌های دانشجویی

محمد علی آبادی^{۱*}، آرزو بهزاد‌بهره‌نی^۲ و حسین پورنادری^۳

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، بررسی برخی از شاخص‌های روان‌شناختی محیطی در بین دانشجویان خوابگاهی و ارتباط آن‌ها با موضوع جنسیت، مقطع تحصیلی و نوع خوابگاه می‌باشد. نمونه‌ی مطالعه‌ی این پژوهش شامل ۲۰۱ دانشجو از ۸ خوابگاه دانشگاه علوم پزشکی شیراز در رشته‌ها و مقاطع گوناگون تحصیلی می‌باشد که از این بین، ۸۱ نفر دانشجوی مرد و ۱۲۰ نفر دانشجوی زن بوده‌اند. ابزار پژوهش برای گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای چهار بخشی شامل پرسش‌هایی در مورد رضایتمندی دانشجویان از وضعیت کنونی خوابگاه‌شان بود. نتایج نشان داد که رابطه‌ای معنادار بین شاخص‌های روان‌شناختی و جنسیت، مقطع تحصیلی و نوع خوابگاه محل سکونت دانشجویان، وجود دارد. به طور خلاصه، به عنوان نتیجه‌گیری، جنسیت، مقطع تحصیلی و نوع خوابگاه محل سکونت از جمله عناصری هستند که لزوماً باید در طراحی خوابگاه‌ها در نظر گرفته شوند چرا که این عناصر بر برخی از شاخص‌های روان‌شناختی دانشجویان از جمله احساس آرامش، احساس ازدحام، احساس برخورداری از خلوت شخصی، احساس فرست و قلمروپایی، حس حضور در خانه و غیره، تاثیر گذارند. هم‌چنین، بر اساس نتایج بدست آمده از این پژوهش، پیشنهادهایی جهت بهینه شدن شرایط زندگی خوابگاهی در طراحی‌های آینده ارایه شده است.

واژه‌های کلیدی: خوابگاه دانشجویی، روان‌شناختی محیطی، ازدحام، خلوت شخصی.

۱- استادیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شیراز arezooarchi2@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوارسکان

۳- مریبی دانشکده معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوارسکان

مقدمه^۴

"محیط"^۱ مفهومی است پیچیده و مرکب که دارای ابعاد گوناگونی است. داده‌های فضایی، جنبه‌های اجتماعی، فرهنگی، فیزیکی، معماری، نمادی، جغرافیابی، تاریخی و زیستی از ابعاد مهم محیط بشمار می‌رond. رفتار و تجربه انسان را نمی‌توان بدون توجه به شرایط محیطی و جدایگانه مورد بررسی قرار داد (مرتضوی، ۱۳۶۷). محیط نقش اساسی در شکل‌گیری احساس ارزش‌ها و توانمند ساختن افراد و گروههای گوناگون ایفاء می‌کند. "روان‌شناسی محیطی"^۲ به طور خلاصه به مطالعه‌ی نوع و نحوه تعامل انسان‌ها با فضای فیزیکی پیرامونی می‌پردازد. به بیان دیگر، روان‌شناسی محیط، شاخه‌ای از روان‌شناسی است که به بررسی نوع رابطه‌ی فرد با محیط می‌پردازد (راسل و استنادگراس،^۳ ۱۹۸۷). این دانش به مطالعه‌ی نقشه‌های شناختی فرد در رابطه با محیطش می‌پردازد و ارزش‌ها، معانی و اولویت‌های محیطی را دنبال می‌کند. پس از آن که مفاهیم اولیه‌ی روان‌شناسی محیطی به وسیله‌ی اندیشمندانی چون بارکر و هال گسترش یافت، به دلیل اهمیت و خاصیت کاربردی یافته‌های نظری در این زمینه، روان‌شناسی محیطی به حوزه‌ی حرفه‌های طراحی راه یافت و در حرفه‌هایی چون معماری، طراحی داخلی، برنامه‌ریزی و طراحی شهری بکار گرفته شد. در محیط‌های ساخته شده به وسیله‌ی انسان در مواردی همچون شلوغی و ازدحام، سر و صدا و فضای شخصی یا قلمرو می‌توان از یافته‌های روان‌شناسی محیطی جهت تجزیه و تحلیل و بهبود کیفیت فضاهای استفاده نمود. این شاخه از روان‌شناسی معاصر، چارچوبی از دیدگاهها، پژوهش‌ها و فرضیه‌ها را فراهم می‌آورد که می‌تواند به افراد در درک بهتری از روابط متقابل انسان و محیط اطراف، کمک کند. با استفاده از این دانش می‌توان پیش از طراحی و ساخت، ارزیابی‌هایی را انجام داد که بهترین ابزار برای طراحان حرفه‌ای بشمار می‌آید. در روان‌شناسی محیطی، رفتار را در چهارچوب "قرارگاههای فیزیکی" مورد بررسی و پژوهش قرار می‌دهند. "قرارگاه فیزیکی"^۴ به معنی فضای فیزیکی با هدف‌های کاربردی و "سازمانی" تعریف شده بکار می‌رود؛ مانند بیمارستان که محل معاينه یا مداوای بیماران است یا کلاس درس که محل تدریس و آموزش است. استفاده از مفهوم "قرارگاه فیزیکی" بیانگر این است که در روان‌شناسی محیط، انسان خود یکی از عوامل تشکیل‌دهنده‌ی محیط محسوب می‌شود زیرا فرض بر این است که رفتار و تجربه انسان را نمی‌توان بدون توجه به شرایط محیطی و جدایگانه مورد بررسی قرار داد (مرتضوی، ۱۳۶۷). قرارگاهها یا مکان‌های رفتاری نباید بیش از اندازه شلوغ باشند، به این معنا که تعداد افراد

¹- Environment²- Environmental Psychology³- Russell, J .& J.Snodgrass

باید با الگوی جاری رفتار تناسب داشته باشند و مردم باید فضای شخصی کافی و کنترل قلمروپایی دلخواه خود را داشته باشند (Bechtel,^۱ ۱۹۷۷).

انسان طی اجتماعی شدن، علاوه بر اکتسابات دیگر، در مورد نحوه استفاده از برخی فضاهای از نظر پاسخگویی به معانی نمادی محرك‌های محیط، الگوهای رفتاری مشخصی یاد می-گیرند. انسان، در رابطه با ارزش‌های محیط خود، به برخی فضاهای محرك‌ها و رویدادها معنی می‌بخشد و متناسب با آن-ها رفتار می‌کند.

رفتار قلمروی یکی از ساز و کارهای نظارت بر مرز میان خود و دیگریست که به واسطه‌ی خصوصی‌سازی یا علامت‌گذاری مکان یا شیء صورت می‌گیرد و نشان می‌دهد که آن مکان یا شیء "از آن" فلان فرد یا گروه است. کاربرد خصوصی‌سازی و مالکیت در نظارت بر تعامل اجتماعی است، این امر به برآوردن نیازهای جسمی و اجتماعی کمک می‌کند. در صورت تجاوز به مرزهای قلمرو گاه واکنش‌های دفاعی نشان داده می‌شود (Altman,^۲ ۲۰۰۳). خوابگاههای دانشجویی در نگاه نخست فضایی مناسب برای روابط اجتماعی و تجمع بنظر می‌آیند، اما گاهی مشکلات و نارضایتی‌های موجود، از واکنش‌هایی در مقابل روابط اجتماعی اجرایی و نبود موقعیت برای تنها بودن و خلوت شخصی برخاسته می‌شود. البته، پژوهش‌ها نشان می‌دهند دانشجویانی که در خوابگاهها زندگی می‌کنند، در انجام کارها و برنامه‌های گروهی، نسبت به کسانی که در خوابگاهها زندگی نمی‌کنند و در خانه‌ها یا آپارتمان‌های خصوصی ساکنند، فعال‌تر هستند (Heil و Wil,^۳ ۱۹۷۳). معمولاً در طرح خوابگاهها تفکیک فضاهای خصوصی، نیمه خصوصی و نیمه عمومی به روشنی وجود ندارد. فضاهای واحدهای مسکونی دانشجویی به دلیل استفاده از اثاث ثابت و نحوه قرارگیری درها و پنجره‌ها برای ایجاد قلمروی شخصی به سختی قابل تغییرند. در مطالعه‌ی خوابگاه‌های دانشگاه برکلی^۴ (Wandrarain و Silverstein,^۵ ۱۹۷۶) درصد جمعیت مورد مطالعه خواستار آزادی بیش‌تر فضای خوابگاه برای ایجاد قلمروی شخصی بودند. در خوابگاههای دانشجویی میزان رضایت ساکنان به شدت تحت تاثیر کنترل قلمرو مکانی است. ایجاد قلمروهای مجرأ برای دو دانشجویی هم اتاق مشکل است زیرا اثاث اتاق‌ها به گونه‌ای تشییت می‌شود که دسترسی به حوزه‌های مختلف اتاق را غیر قابل کنترل می‌سازد و روشن نیست که هر حوزه فضایی متعلق به

^۱ - Bechtel.R

^۲ - Altman.I

^۳ - Heilweil.M

^۴ - Berkeley

^۵ - Van der Ryn.S & Silverstein.M

کدامیک از ساکنان اتاق است (سامر^۱، ۱۹۷۴). توجه دقیق به طراحی امکانات سکونتی برای دانشجویان، به روشنی می‌تواند روابط اجتماعی آن‌ها را در جهت مثبت ترویج دهد.

خوابگاهها نه تنها باید مکان‌هایی مطلوب برای خوابیدن باشند بلکه باید موقعیت‌های مناسبی را جهت رشد فردی و تحصیلی دانشجویان فراهم آورند (استردا و همکاران^۲، ۲۰۰۸). دانشجویان، اولیاء و مدیران انتظار دارند که خوابگاهها، فضاهای اجتماعی و خصوصی مناسب، محرومیت و خلوت شخصی بدون ایزوله کردن و منزوی کردن همراه با بیشترین میزان انعطاف‌پذیری را برای دانشجویان فراهم آورند. در واقع این‌ها مواردی هستند که در مباحث روان‌شناسی محیطی با معیارهای خاصی همچون خلوت^۳، فضای شخصی^۴ و رفتار قلمروپایی^۵ تعریف می‌شوند. این عوامل، ادراک، راحتی و کیفیت محیط را تحت تاثیر قرار می‌دهند. نیاز به خلوت، فضای شخصی و قلمروپایی در انسان عمومیت دارد و به ارضای نیازهای دیگری چون امنیت^۶، خودشکوفایی^۷ و عزت^۸ نفس ارتباط دارند (لنگ، ۲۰۰۷). گافمن^۹ (۱۹۷۲) فضای شخصی را چنین توصیف می‌کند: "فضای شخصی پیرامون فرد که ورود دیگری به آن باعث می‌شود فرد احساس کند به حریم او تجاوز شده است و این عمل گاه به ابراز ناراحتی و گاه کنار کشیدن او منجر می‌شود.

خوابگاههای دانشجویی به عنوان یک قرارگاه فیزیکی، در کشورهای گوناگون از جمله ساختمان‌های مسکونی هستند که در بیش‌تر موضع مورد نارضایتی ساکنان آن‌ها واقع می‌شوند، اما با توجه به این که در کشور ایران بسیاری از خوابگاههای موجود بدون توجه به نوع کاربری آن و نیازهای دانشجویان طراحی شده‌اند و یا از ساختمان‌های ساخته شدهی موجود بدون کاربری خوابگاهی، جهت سکنای دانشجویان استفاده می‌شود، این مسئله چشمگیرتر است. اتاق‌هایی که با مساحت کم و تعداد افراد زیاد در کنار هم قرار گرفته‌اند و سرویس‌ها، نشیمن‌ها و آشپزخانه‌هایی که همهی دانشجویان یک خوابگاه ملزم به استفاده‌ی مشترک از آن‌ها هستند، مواردی هستند که معیارهایی همچون خلوت شخصی، آرامش و راحتی، ازدحام^{۱۰} و غیره را تحت تاثیر قرار می‌دهند. همچنین، توجه نکردن به موضوع جنسیت به لحاظ متفاوت بودن روحیات دو جنس و نیز

¹ - Sommer, R

² - Estrada, Ch.A.G., R.V.Gomez, H.S .Maniti, K.B .Polliente, L.B.Reynoso

³ - Privacy

⁴ - Personal Space

⁵ - Territorial Behavior

⁶ - Security

⁷ - Affiliation

⁸ - Esteem

⁹ - Goffman,E

¹⁰ - Crowding

گروههای مختلف تحصیلی در طراحی خوابگاهها می‌تواند از عوامل تاثیرگذار بر زندگی دانشجویان خوابگاهی باشد. از آنجایی که بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان از دیدگاه روان‌شناسی محیطی از وضع موجود، می‌تواند راهنمای مفیدی برای طراحان و روان‌شناسان محیط در پی بردن به ضعفهای موجود در طراحی محیطی خوابگاهها و جهت بالا بردن کیفیت شرایط زندگی دانشجویان در خوابگاهها باشد، بر این اساس مطالعه‌ی موجود ترتیب داده شد.

جدول ۱- درصد فراوانی جنسیت دانشجویان مورد مطالعه

درصد فراوانی(%)	فراوانی	جنسیت/مقطع تحصیلی
۵۹/۷	۱۲۰	زن
۴۰/۳	۸۱	مرد
۱۰۰	۲۰۱	جمع

جدول ۲- در صد فراوانی مقطع تحصیلی دانشجویان مورد مطالعه

درصد فراوانی(%)	فراوانی	جنسیت/مقطع تحصیلی
۵۴	۱۰۸	تحصیلات تکمیلی
۴۶	۹۳	زیر تحصیلات تکمیلی
۱۰۰	۲۰۱	جمع

جدول ۳- درصد پاسخ‌های داده شده به وسیله‌ی دانشجویان در مورد نوع خوابگاه محل سکونت

خوابگاه فعلی(%)	نوع خوابگاه
۴۱/۹	خوابگاه نوع راهرویی
۳۵/۲	خوابگاه نوع خوشبایی
۲۲/۹	خوابگاه نوع سوییتی
۱۰۰	جمع

جدول ۴- درصد پاسخ‌های داده شده به وسیله‌ی دانشجویان مرد و زن در مورد میزان رضایتمندی آن‌ها از خوابگاه محل سکونت، در حیطه‌ی روان‌شناسی محیطی

ارزشمندی	درجه‌ی آزادی	تفاوت دانشجوی مرد و زن	زن				مرد				جنس	
			معناداری: $p \leq 0.05$		میزان	زیاد	متوسط	کم	میزان	زیاد		
			value	df								
۲۲/۹۹۸	۲	.۰۰۱	۲۴/۴	۴۹/۶	۲۶/۰	۱۴/۸	۲۴/۷	۶۰/۵	۴۳/۰	۴۰/۵	احساس آرامش روحی	
۴۰/۹۵۲	۲	.۰۰۱	۱۷/۵	۳۶/۷	۴۵/۸	۵۲/۱	۳۸/۳	۸/۶	۴۰/۰	۴۰/۰	احساس ازدحام	
۱۹/۶۷۵	۲	.۰۰۱	۴۷/۰	۳۲/۸	۲۰/۲	۲۲/۸	۲۷/۴	۴۸/۸	۴۰/۰	۴۰/۰	احساس داشتن خلوت شخصی	
۲۹/۲۰۸	۲	.۰۰۱	۲۶/۷	۴۸/۳	۲۵/۰	۱۱/۱	۲۵/۹	۶۳/۰	۴۰/۰	۴۰/۰	احساس راحتی	
۱۴/۶۶۵	۲	.۰۰۱	۴۵/۸	۳۵/۸	۱۸/۴	۲۲/۵	۳۷/۰	۴۹/۵	۴۰/۰	۴۰/۰	احساس فرصت	
۲۴/۱۶۶	۲	.۰۰۱	۱۹/۷	۴۸/۰	۳۲/۵	۶/۲	۲۶/۳	۶۷/۵	۴۰/۰	۴۰/۰	احساس دوستانه	
۱۶/۸۷۵	۲	.۰۰۱	۶۱/۸	۱۸/۲	۲۰/۰	۴۶/۹	۱۹/۸	۳۳/۳	۳۰/۰	۳۰/۰	تمایل به بازگذاشتن در اتاق	
۱/۷۲۳	۲	.۰۴۲۲	۲۶/۷	۳۶/۷	۲۶/۶	۲۸/۸	۳۷/۵	۳۳/۷	۳۰/۰	۳۰/۰	تمایل به انجام فعالیت گروهی	
۲۸/۹۰۵	۲	.۰۰۱	۷۰/۸	۲۷/۵	۱/۷	۴۱/۸	۳۵/۴	۲۲/۸	۴۰/۰	۴۰/۰	حس حضور در خانه	
۳/۰۸۰	۲	.۰۲۱۴	۹/۲	۲۵/۰	۶۵/۸	۱۷/۵	۲۳/۷	۵۸/۸	۴۰/۰	۴۰/۰	احساس امنیت	
۲۱/۲۳۷	۲	.۰۰۱	۱۹/۲	۱۹/۲	۶۱/۶	۳/۸	۵/۱	۹۱/۱	۴۰/۰	۴۰/۰	ترجیح خوابگاه خود به دیگر خوابگاهها	
											با توجه به اعداد در قسمت معنا داری جدول ۴، نتایج نشان می‌دهند که تفاوت ارتباط مبانی احساس آرامش روحی، احساس ازدحام، احساس داشتن خلوت شخصی، احساس راحتی، احساس فرصت، فضای دوستانه، حس حضور در خانه و ترجیح خوابگاه خود به دیگر خوابگاهها با دانشجویی مرد و زن، معنا دار می‌باشند.	

با توجه به اعداد در قسمت معنا داری جدول ۴، نتایج نشان می‌دهند که تفاوت ارتباط مبانی احساس آرامش روحی، احساس ازدحام، احساس داشتن خلوت شخصی، احساس راحتی، احساس فرصت، فضای دوستانه، حس حضور در خانه و ترجیح خوابگاه خود به دیگر خوابگاهها با دانشجویی مرد و زن، معنا دار می‌باشند.

مجله‌ی روش‌ها و مدل‌های روان‌شناسی/جلد ۱ / شماره‌ی ۲ / زمستان ۱۳۸۹ ۷

جدول ۵- درصد پاسخ‌های داده شده به وسیله‌ی دانشجویان زیرتحصیلات تكمیلی و تحصیلات تكمیلی در مورد میزان رضایتمندی آن‌ها از خوابگاه محل سکونت، در حیطه‌ی روان‌شناسی محیطی

میزان	زیاد	متوسط	کم	زیاد	متوسط	کم	زیاد	متوسط	کم	زیاد	متقطع	تحصیلی	دانشجویان زیر	تفاوت	درجه آزادی	ارزشمندی
												تحصیلات تكمیلی	دانشجویان زیر	تحصیلات	تكمیلی و	تحصیلات
احساس آرامش	۳۰/۵	۴۷/۸	۲۱/۷	۴۸/۶	۳۱/۸	۱۹/۶	.۰/۰۲۵	۰/۰۵	معناداری	p value≤:	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
روحی	۴۳/۵	۳۰/۴	۲۶/۱	۲۰/۴	۴۲/۶	۳۷/۰	.۰/۰۰۲	۱۲/۴۰۴	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
احساس ازدحام	۱۷/۶	۳۴/۰	۴۸/۴	۴۴/۰	۲۸/۰	۲۸/۰	.۰/۰۰۱	۱۶/۷۳۵	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
احساس داشتن خلوت شخصی	۳۲/۶	۴۰/۲	۲۷/۲	۴۷/۲	۳۸/۹	۱۳/۹	.۰/۰۳۰	۷/۰۲۶	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
احساس فرست	۱۹/۵	۴۳/۵	۳۷/۰	۳۳/۴	۴۹/۶	۳۷/۰	.۰/۰۴۷	۶/۱۳۵	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
فضای دوستانه تمایل به باز	۴۵/۶	۴۰/۰	۱۴/۴	۴۸/۱	۳۷/۷	۱۴/۲	.۰/۰۳۵	۰/۱۳۵	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
گذاشتن در افق	۱۶/۳	۱۴/۱	۶۹/۶	۲۲/۱	۲۳/۱	۵۳/۸	.۰/۰۶۹	۵/۳۲۹	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
تمایل به انجام فعالیت گروهی	۳۷/۰	۲۵/۸	۲۷/۲	۲۲/۴	۳۸/۳	۲۸/۳	.۰/۰۸۱	۵/۰۱۴	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
حس حضور در خانه	۴/۴	۳۴/۱	۶۱/۵	۱۵/۰	۲۸/۰	۵۷/۰	.۰/۰۴۶	۶/۱۷۷	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
احساس امنیت	۶۹/۵	۲۰/۷	۹/۸	۵۷/۹	۲۷/۱	۱۵/۰	.۰/۲۲۷	۲/۹۶۱	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت
ترجیح خوابگاه خود به دیگر خوابگاهها	۶۲/۰	۱۸/۵	۱۹/۵	۸۴/۰	۸/۵	۷/۵	.۰/۰۰۲	۱۲/۳۹۳	ارزشمندی	درجه آزادی	df	value	ارزشمندی	درجه آزادی	دانشجویان زیر	تفاوت

بررسی شاخص‌های روان‌شناسی محیط در طراحی خوابگاه‌های دانشجویی

با توجه به اعداد در قسمت معنا داری جدول ۵، نتایج نشان می‌دهند که تفاوت ارتباط مبانی احساس آرامش روحی، احساس ازدحام، احساس داشتن خلوت شخصی، احساس راحتی، احساس فرصت، حس حضور در خانه و ترجیح خوابگاه خود به دیگر خوابگاهها با دانشجویان زیر تحصیلات تکمیلی و تحصیلات تکمیلی، معنا دار می‌باشند.

جدول ۶- درصد پاسخ‌های داده شده به وسیله‌ی دانشجویان ساکن در خوابگاه‌های نوع راهرویی، خوش‌های و سوییتی در مورد میزان رضایتمندی آن‌ها از خوابگاه محل سکونت، در حیطه‌ی روان‌شناسی محیطی

														نوع خوابگاه	
value	df	p value 0/05 ≤ معناداری:	درجه آزادی	ارزشمندی	دانشجویان	تفاوت	سوییتی	خوش‌های	راهرویی	زیاد	میزان	زیاد	متوسط	راهرویی	نوع خوابگاه
۱۱/۹۶۱	۴	۰/۰۱۸	۹/۸	۲۱/۷	۵۸/۵	۲۰/۶	۳۸/۱	۴۱/۳	۲۷/۰	۴۶/۰	۲۷/۰	۲۷/۰	۲۷/۰	احساس آرامش روحی	
۱۷/۸۱۲	۴	۰/۰۰۱	۵۳/۷	۲۴/۱	۱۲/۲	۳۰/۲	۳۰/۲	۳۹/۶	۲۱/۳	۴۶/۷	۳۲/۰	۳۲/۰	۳۲/۰	احساس ازدحام	
۷/۵۷۰	۴	۰/۰۱۹	۲۶/۸	۲۶/۸	۴۶/۲	۴۱/۹	۳۳/۹	۴۴/۲	۴۱/۹	۳۳/۸	۲۴/۳	۲۴/۳	۲۴/۳	احساس داشتن خلوت شخصی	
۱۵/۸۱۸	۴	۰/۰۰۳	۹/۸	۲۴/۴	۶۶/۰	۲۰/۶	۴۶/۰	۳۳/۴	۲۵/۳	۴۴/۰	۳۰/۷	۳۰/۷	۳۰/۷	احساس راحتی	
۱۱/۱۰۴	۴	۰/۰۲۵	۱۷/۱	۵۱/۲	۳۱/۷	۴۱/۳	۳۹/۷	۱۹/۰	۴۶/۰	۲۹/۰	۲۵/۰	۲۵/۰	۲۵/۰	احساس فرصت	
۲۰/۷۰۰	۴	۰/۰۰۱	۷/۳	۲۹/۳	۶۳/۴	۱۰/۰	۳۰/۰	۶۰/۰	۲۰/۳	۵۲/۷	۲۷/۰	۲۷/۰	۲۷/۰	فضای دوستانه	
۹/۸۱۶	۴	۰/۰۴۴	۶۰/۳	۱۹/۶	۲۰/۱	۶۵/۱	۱۵/۹	۱۹/۰	۶۰/۰	۲۶/۷	۱۳/۳	۱۳/۳	۱۳/۳	گذاشتن در اتاق	
۹/۲۹۴	۴	۰/۰۵۴	۳۴/۶	۳۵/۲	۳۰/۲	۳۹/۶	۳۰/۲	۳۰/۲	۳۶/۰	۴۲/۷	۲۱/۳	۲۱/۳	۲۱/۳	تمایل به انجام فعالیت گروهی	
۹/۳۱۹	۴	۰/۰۵۴	۵۰/۰	۳۰/۰	۲۰/۰	۶۲/۰	۳۱/۷	۶/۳	۶۴/۹	۳۱/۰	۴/۱	۴/۱	۴/۱	حس حضور در خانه	
۴/۱۰۵	۴	۰/۳۹۲	۱۵/۰	۳۲/۵	۵۲/۵	۴/۱	۲۸/۵	۶۷/۴	۱۲/۰	۲۸/۰	۶۰/۰	۶۰/۰	۶۰/۰	احساس امنیت	
۹/۳۱۷	۴	۰/۰۵۴	۲/۵	۷/۵	۹۰/۰	۱۹/۰	۱۷/۵	۶۳/۵	۱۳/۵	۱۳/۵	۷۳/۰	۷۳/۰	۷۳/۰	ترجیح خوابگاه خود به دیگر خوابگاهها	

با توجه به اعداد در قسمت معنا داری جدول ۶، نتایج نشان می‌دهند که تفاوت ارتباط مبانی احساس آرامش روحی، احساس ازدحام، احساس راحتی، احساس فرصت، فضای دوستانه و تمایل به باز گذاشتن در اتاق با انواع خوابگاه‌های راهرویی، خوش‌های و سوییتی، معنا دار می‌باشد.

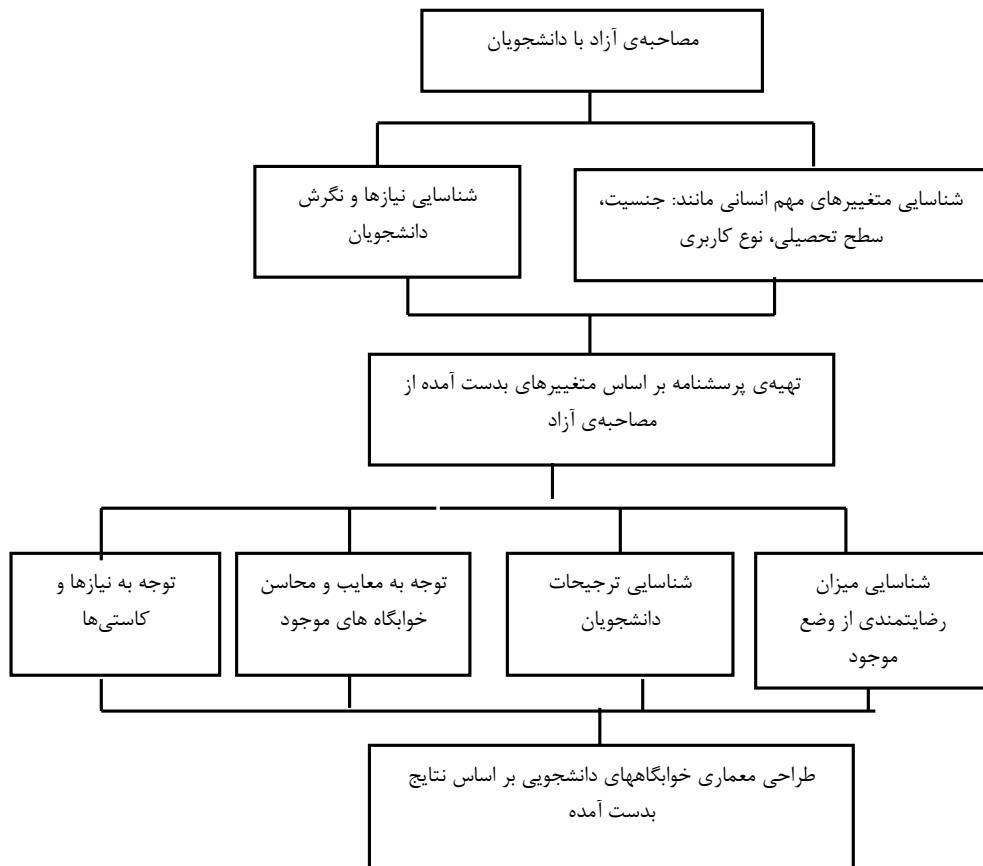
۹ مجله‌ی روش‌ها و مدل‌های روان‌شناسخی/جلد ۱ / شماره‌ی ۲ / زمستان ۱۳۸۹

جدول ۷- نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه‌ی "حس برقراری روابط اجتماعی" در گونه‌های مختلف خوابگاه

P<	f	میانگین مربعات	درجی آزادی	مجموع مربعات	منابع واریانس
.۰/۰۰۲	۶/۵۵۷	۳۵/۴۹۴	۲	۷۰/۹۸۷	بین گروهی(نوع خوابگاه)
		۵/۴۱۳	۱۷۲	۹۳۱/۰۱۳	خطا
		۱۷۴	۱۷۴	۱۰۰۲/۰۰۰	کل

جدول ۸- نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه‌ی "میزان سرزندگی" در گونه‌های مختلف خوابگاه

P<	f	میانگین مربعات	درجی آزادی	مجموع مربعات	منابع واریانس
.۰/۰۱۷	۴/۱۴۶	۷۰/۶۶۹	۲	۱۴۱/۳۳۸	بین گروهی(نوع خوابگاه)
		۱۷/۰۴۴	۱۷۰	۲۸۹۷/۴۷۲	خطا
		۱۷۲	۱۷۲	۳۰۳۸/۸۰۹	کل

نمودار ۱- مدل روند طراحی خوابگاه‌های دانشجویی بر اساس روان‌شناسی محیطی

منابع

- آلمن، ایروین. (۱۳۸۲). محیط و رفتار اجتماعی: خلوت، فضای شخصی، قلمرو و ازدحام، ترجمه علی نمازیان، انتشارات شهید بهشتی، تهران.
- سامانی، سیامک. (۱۳۸۸). دومین کنگره ملی معماری، کنگره روش‌های تحقیق در معماری، شیراز، ایران.
- لنگ، جان. (۱۳۸۶). آفرینش نظریه معماری-نقش علوم رفتاری در محیط، ترجمه علیرضا عینی فر، ۱۳۸۱، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- مرتضوی، شهرناز. (۱۳۶۷). روان‌شناسی محیط، تهران، انتشارات شهید بهشتی.

- Altman, I. (Eds). *Handbook of Environmental Psychology*, 1, 245-280, New York : Willy.
- Bechte, R. (1977). *Enclosing Behavior*; Stroudsburg, Pa.: Dowden. Hutchinson and Ross.
- Estrada, Ch.A.G., Gomez, R.V., Maniti, H.S., Polliente, K.B. & Reynoso, L.B. (2008). The Academic Constraints of Students Living in Dormitories, The Faculty of Language and Literature Department Institute of Accounts and Finance Far Eastern University Sampaloc, Manila.
- Goffman, E. (1972). *Relationsin Public: Microstudies of Public Order*, London: ... Penguin.
- Heilweil, M. (1973). The Influence of Dormitory Architecture on Resident Behavior, *Environment and Behavior*, 5, 377, :Sage.
- Russell, J. & Snodgrass, J. (1987). Emotion and the Environment, In :Stokols, D. & Sommer, R. (1974). *Tight Spaces:Hard Architecture and How to Humanize It*, Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall.
- Van der Ryn, S. & Silverstein, M. (1976). *Dorms at Berkeley: An Environmental Analysis*, Berkeley: University of California, Center for Planning and Development Research.

